

kontakty, z koloniami genueńskimi na Krymie i z Konstantynopolem. Zakon poprzez swój lwowski skład, jak pisze Henryk Samsonowicz, był głównym eksporterem bursztynu do środkowej Azji, Anatolii i przypuszczalnie do krajów Bliskiego Wschodu. Przywożono stamtąd głównie korzenie i – co najważniejsze dla niniejszych rozważań – jedwab i atlas, zarówno azjatycki, jak i włoski⁵⁵. Można więc śmiało przypuszczać, że tą drogą do Gdańska dotarły opisywane tkaniny.

Dla tak cennych tkanin musiało znaleźć się odpowiednie miejsce, gdzie mogły być bezpiecznie złożone. Kościół Mariacki był od 1343 r., daty położenia kamienia węgielnego, w ciągłej rozbudowie⁵⁶, ale właśnie w latach 1380–1410 wzniesiono zakrytą uzyskując zapewne stosowną przestrzeń dla paramentów⁵⁷.

Reasumując, można domniemywać, że tkaniny, z których sprawiono szaty liturgiczne dla kościoła Mariackiego w Gdańsku, dotarły do Gdańska w wyniku współpracy proboszcza kościoła z zakonem. Zakon dawał konieczne fundusze, a proboszcz, który był także członkiem zakonu, podsuwał pomysły do realizacji. To przedsięwzięcie wpisywało kościół gdański do grupy świątyń najlepiej i najciekawiej uposażonych.

SUMMARY

Beata Biedrońska-Słotowa
(The National Museum in Cracow)

TEXTILES DECORATED WITH ARABIC SCRIPT
RE-USED IN THE VESTMENTS FROM ST MARY'S
CHURCH IN GDAŃSK, KEPT IN THE NATIONAL
MUSEUM IN GDAŃSK

A group of vestments from St Mary's Church in Gdańsk, kept in this city's National Museum, counts among the most important collections of this kind originating from European treasuries. Owing to the diversity of textiles from which the vestments were made and their large number, this collection is sometimes even considered to be the most valuable of its kind. The Gdańsk collection comprises vestments executed in the period from the mid-fourteenth to the beginning of the sixteenth centuries, and presents a broad overview of the skills and artistic techniques employed by weaving workshops active in various parts of Europe and the Middle East.

The items of greatest interest are those made of Eastern fabrics decorated with Arabic script: two chasubles, made entirely of textiles decorated with Arabic script; a satin cope with a stripe of textile decorated with script; and two dalmatics whose middle panels are made of identical textiles decorated with script, their sides having been made of a different fabric.

All these fabrics, although closely resembling, present three various interpretations of the same pattern. They were woven from silk thread using the lampas technique, with additional gold threads made of gold leaf applied to membranes from animal intestines. This technique, combined with carefully designed patterns, was the decisive factor in these products' attaining a particularly high level of craftsmanship.

On the basis of their iconography, their affinity with the works of Persian art from the times of the Mongol conquest and the Ilkhanid period (1257–1381), and in keeping with the literature, the origins of these fabrics may be postulated in northern Persia during the Mongol Ilkhanate, under the rule of Abu Sa'id (1317–1335), the successor of Hulagu Khan.

In order that such fabrics might be brought to Gdańsk, a large sum of money, next to an ingenious organiser, was necessary. The latter's role was possibly played by the parish priest of St Mary's church and member of the Teutonic Order, Andrzej of Słomowo (1361– after 1438). This costly enterprise was likely carried out as a result of Andrzej of Słomowo's collaboration with the Teutonic Order.

⁵⁵ H. SAMSONOWICZ, *Europejski handel*, s. 140 (jak w przyp. 54).

⁵⁶ S. BOGDANOWICZ, *Bazylika Mariacka w Gdańsku*, Piechowice 1995.

⁵⁷ E. PILECKA, *Kościół Najświętszej Marii Panny w Gdańsku. Stan badań*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Nauki Humanistyczno-Społeczne. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo”, 13, 1989, s. 80.